

Руслан Беспалько¹, Іван Казімір², Тарас Гуцул³

¹доктор технічних наук, доцент, завідувач кафедри землевпорядкування та кадастру
Навчально-науковий інститут біології, хімії та біоресурсів
Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича (Чернівці, Україна).
E-mail: r.bespalko@chnu.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1225-852X>
ResearcherID: [E-2956-2016](https://orcid.org/0000-0003-1225-852X)

²кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри землевпорядкування та кадастру
Навчально-науковий інститут біології, хімії та біоресурсів
Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича (Чернівці, Україна)
E-mail: i.kazimir@chnu.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8362-4676>
ResearcherID: [E-2972-2016](https://orcid.org/0000-0001-8362-4676)

³кандидат технічних наук, асистент кафедри землевпорядкування та кадастру
Навчально-науковий інститут біології, хімії та біоресурсів
Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича (Чернівці, Україна)
E-mail: t.gutsul@chnu.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7192-3289>
ResearcherID: [R-8012-2017](https://orcid.org/0000-0002-7192-3289)

**ПОТРЕБА АКТУАЛІЗАЦІЇ ВИМОГ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ТА КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ЗЕМЛЕУСТРОЇ**

Питання професійної підготовки та кадрового забезпечення в землеустрої переважною мірою опирається на зміст статті 66 Закону України «Про землеустрій» та кілька пов'язаних нормативних актів, що переважно стосуються юридичних та фізичних осіб, які здійснюють землеустрій. Сертифіковані інженери-землевпорядники зобов'язані не рідше одного разу на 4 роки підвищувати кваліфікацію. Швидкі зміни законодавства, особливо у сфері вищої освіти не могли не зачепити й питання щодо їхньої професійної підготовки.

Розглянуто питання підготовки та підвищення кваліфікації інженерів-землевпорядників у історичному контексті. Виявлено проблемні моменти чинного законодавчого забезпечення. Запропоновано власне бачення розв'язання цієї ситуації.

Стаття є оглядовою.

Ключові слова: геодезія; землеустрій; Кваліфікаційна комісія; освіта; навчальний процес; сертифікований інженер-геодезист; сертифікований інженер-землевпорядник.

Рис.: 1. Табл.: 3. Бібл.: 11.

Актуальність теми дослідження. Земля – основне національне багатство, визначене Конституцією України. Тому підготовка кадрів землевпорядної сфери як ефективних управлінців набуває особливо важливого та відповідального завдання. Попри грандіозні досягнення прогресу за різними напрямками, прислів'я «кадри вирішують все» все ще не втрачає своєї актуальності.

Незважаючи на заплановане (до 1 січня 2022 року), істотне скорочення граничної штатної чисельності співробітників апарату та територіальних підрозділів Держгеокадастру, із запровадженням у дію з 1 січня 2021 року Закон України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» [1] виникає гостра потреба підсилення нового напрямку спеціалістами з геоінформаційною та землевпорядною освітою [2].

Важливими ці питаннями є для сертифікованих фахівців інженерів-землевпорядників та інженерів-геодезистів, яких станом на 23 грудня 2021 р. згідно з даними державного реєстру налічується 5870 та 1591 особа відповідно та численної кількості осіб, зацікавлених у складанні кваліфікаційного іспиту або підвищенні кваліфікації.

Постановка проблеми. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про землеустрій», «землеустрій – сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональну організацію території адміністративно-територіальних одиниць, суб'єктів господарювання, що здійснюється під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил». З класичного визначення землеустрою випливає його складність, багатогранність та широка предметна область. Логічно зауважити, що в усіх цих

сферах відбуваються зміни, зумовлені технічним та технологічним розвитком, а також державним реформуванням. Нині зміст ст. 66 Закону України «Про землеустрій» не відповідає в повному обсязі вимогам часу та теперішньому стану речей. Слід зауважити, що з моменту його прийняття Верховною Радою України за № 858-IV 22 травня 2003 року в першій редакції відбулося 32 редакції. Наступні дві – 1720-IX та 1423-IX заплановано на 01.01.2022 р. та 26.05.2022 р., проте вони не містять жодних передбачених змін стосовно професійної підготовки та кадрового забезпечення в землеустрої.

За таких умов для повноцінної реалізації принципів права, просто необхідно оперативно виявляти та вносити відповідні зміни до законодавчих актів.

Аналіз останніх досліджень. Потреба формування професіоналів у сфері геодезії, картографії та землеустрою з'явилася практично одночасно з проголошенням незалежності України. Швидке реформування у сфері земельних ресурсів, інновації землевпорядної техніки і технологій одразу спричинили необхідність поліпшення рівня кадрового забезпечення землеустрою. Воно полягало у створенні системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників. Детальний розбір кваліфікаційних вимог до спеціалістів, а також особливостей проведення атестації в той період наведено в [3].

Одним із засобів державного регулювання господарської діяльності, що полягає в обмеженнях, є ліцензування. Ліцензію варто розглядати як офіційно визначений дозвіл на здійснення суб'єктом певних видів господарської діяльності протягом встановленого строку за умови відповідного дотримання переліку ліцензійних умов. Ліцензування встановлювало організаційні, кваліфікаційні, технологічні та інші вимоги.

Перелік видів господарської діяльності, які підлягали ліцензуванню, містився в ст. 9 Закону №1775-III. Зокрема, відповідно до п. 58 ст. 9 ліцензуванню підлягало проведення робіт із землеустрою, землеоціночних робіт та земельних торгів (до 2004 р. підлягало ліцензуванню проведення землевпорядних та землеоціночних робіт). Відповідні ліцензії було видано понад 2,7 тис. суб'єктам господарювання.

Аналіз Національного плану дій на 2012 рік, що містив етапи впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 рр., засвідчив наміри скасування ліцензування господарської діяльності щодо проведення робіт із землеустрою та землеоціночних робіт і впровадження сертифікації спеціалістів, що виконують перелічені послуги.

Кваліфікаційні вимоги здебільшого полягали в наявності диплома про завершення вищого навчального закладу за спеціальностями «землевпорядкування», «землевпорядкування та кадастр» або «землеустрій та кадастр» за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліст, магістр та наявності стажу роботи за спеціальністю не менше трьох років. Надалі не рідше ніж один раз на три роки слід було підвищувати кваліфікацію на курсах підвищення кваліфікації в навчальних закладах, які уклали договір про співробітництво із Держкомземом.

Погляди на особливості організації процедури сертифікації інженерів землевпорядників, підвищення їхньої кваліфікації наведено в [4].

2 жовтня 2012 р. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дерегуляції господарської діяльності з проведення робіт із землеустрою та землеоціночних робіт» затверджено «Порядок роботи Кваліфікаційної комісії, видачі та анулювання кваліфікаційного сертифіката інженера-землевпорядника та інженера-геодезиста» [5]. У цьому законодавчому акті, зокрема, міститься порядок складання іспиту на одержання кваліфікаційних сертифікатів та вимоги щодо підвищення кваліфікації сертифікованих осіб. Форма проведення кваліфікаційного іспиту вклю-

чала перевірку теоретичної підготовки та практичних навичок. Підвищення кваліфікації сертифікованих інженерів-землевпорядників передбачалося здійснювати на базі факультетів землевпорядного профілю, а сертифікованих інженерів-геодезистів на базі факультетів геодезичного або землевпорядного профілю, які уклали відповідні договори з Держземагенством України.

20 лютого 2013 р. рішенням Кваліфікаційної комісії затверджено «Рекомендації стосовно переліку та змісту документів, що подаються особами, зацікавленими у складанні кваліфікаційного іспиту». Зазначений документ, зокрема, містить вимоги до освітньо-кваліфікаційних рівнів вищої землевпорядної освіти та вищої освіти за спеціальностями та кваліфікаціями у галузі геодезії. Дискусійні положення та проблемні моменти Рекомендацій розглянуто в [6].

28 липня 2017 р. Міністерством аграрної політики та продовольства України опубліковано Наказ «Про питання сертифікації інженерів-землевпорядників та інженерів-геодезистів» та затверджено «Порядок роботи Кваліфікаційної комісії, видачі та анулювання кваліфікаційного сертифіката інженера-землевпорядника та інженера-геодезиста». Проведення кваліфікаційного іспиту було поділено на дві частини: проходження тестування та усну співбесіду. Процедура підвищення кваліфікації при цьому залишилася попередньою.

6 грудня 2019 р. голова Держгеокадастру – Башлик Денис презентував стратегію розвитку служби під назвою «Кадастр 2.0. Прозорість, доступність, інновації». Одна із ініціатив якої полягала у відкритості роботи Кваліфікаційної комісії при підвищенні кваліфікації сертифікованих інженерів-землевпорядників та інженерів-геодезистів. Саме тому за результатами засідання Кваліфікаційної комісії від 19 грудня 2019 р. внесено зміни у вимоги програм підвищення кваліфікації сертифікованих інженерів-землевпорядників та сертифікованих інженерів-геодезистів. Серед нововведень – скасування усної співбесіди; запровадження трансляції в онлайн-режимі; оприлюднення переліку тестових завдань для підсумкового контролю знань слухачів курсу підвищення кваліфікації; зменшення кількості обраних правильних відповідей до 35 (70 %) та збільшення тривалості тестування до 45 хв.

27 жовтня 2021 р. Міністерством аграрної політики та продовольства України опубліковано Наказ «Про питання сертифікації інженерів-землевпорядників та інженерів-геодезистів» (котрий вже зареєстровано в Міністерстві юстиції України 7 грудня 2021 р. за № 1582/37204 [7] та затверджено «Порядок роботи Кваліфікаційної комісії, видачі та анулювання кваліфікаційного сертифіката інженера-геодезиста»). Серед новацій організація та проведення кваліфікаційних іспитів фізичних осіб, які бажають отримати кваліфікаційний сертифікат інженера-геодезиста за одним із відповідних напрямів у формі тестування: 1) основні геодезичні роботи; 2) загальнодержавні топографічні знімання; 3) інженерні вишукування для будівництва та великомасштабні топографічні знімання. Підвищення кваліфікації необхідно здійснювати не менш як один раз на два роки за програмою підвищення кваліфікації за відповідним напрямом. Проходження інженерами-геодезистами підвищення кваліфікації передбачено здійснювати на факультетах геодезичного або землевпорядного профілю, які уклали угоду з Держгеокадастром. Сертифіковані інженери-геодезисти, які отримали кваліфікаційний сертифікат до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» від 28 квітня 2021 р. № 1421-IX можуть працювати за всіма напрямками, а при підвищенні кваліфікації обрати напрям/напрями, за якими будуть підвищувати кваліфікацію.

У подальшому основними проблемами підготовки, підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів у сфері землеустрою в [8] визначено відсутність системності у фінансуванні, організації та стандартизації здійснення освітньої і наукової діяльності у сфері землеустрою, кадастру та оцінки й охорони земель, а також потребу щодо розширення переліку спеціальностей (спеціалізацій), спрямованих на управлінську, екологічну, економічну та інші види діяльності у сфері землеустрою.

Сучасні тенденції підготовки фахівців геодезії та землеустрою з урахуванням перспектив розвитку у сфері топографо-геодезичної та земельно-кадастрової діяльності, їхній прямий та опосередкований вплив на систему освіти, євроінтеграційні та глобалізаційні процеси розглядаються в [9].

Мета статті полягає в обґрунтуванні змін до змісту статті 66 Закону України «Про землеустрій» та пов'язаних нормативних актів.

Виклад основного матеріалу. Другий абзац ст. 66 Закону України «Про землеустрій» зазначає, що «Підготовка інженерів землевпорядників здійснюється на факультетах землевпорядного профілю у вищих навчальних закладах відповідного рівня акредитації». Проте чинне законодавство у сфері освіти не надає визначення поняття «профіль факультету/інституту» та їх вичерпного переліку. Натомість, Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності встановлюють спроможність закладу вищої освіти провадити діяльність за певним рівнем, місцем та обсягом. Словосполучення «вищий навчальний заклад» трансформувалося в «заклад вищої освіти» згідно із Законом № 2145-VIII від 05.09.2017.

Стаття 5 Закону України «Про вищу освіту» встановлює такі рівні та ступені вищої освіти: початковий (короткий цикл) вищої освіти; перший (бакалаврський); другий (магістерський) та третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівні. За даними системи ЄДЕБО станом на 2021 р. здобувачів вищої освіти випускають: за початковим рівнем – 38; першим (бакалаврським) – 45; другим (магістерським) – 36 навчальних закладів.

Спеціалізація закладів вищої освіти, до яких вступають абітурієнти, суттєво відрізнялася завжди і була зумовлена наявним кадровим та матеріально-технічним забезпеченням навчальних закладів (табл. 1) [10].

Профіль діяльності нині ймовірно доцільно визначати на основі належності до галузей знань або набору спеціальностей відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266, за якими здійснюється підготовка. Якщо проаналізувати на рис. 1. профіль кафедр, які здійснюють підготовку в межах структурних одиниць (факультетів та навчально-наукових інститутів) закладів вищої освіти (без урахування наявних там кафедр, що готують фахівців за спеціальністю 193), то простежується чітка спеціалізація за кількома галузями знань, зокрема: аграрними науками та продовольством; природничими науками; архітектурою та будівництвом і управлінням та адмініструванням.

Таблиця 1

Перелік ЗВО, які провадять підготовку здобувачів вищої освіти за першим і другим рівнем спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» та їх обсяги (за даними ЄДЕБО станом на 2021 р.)

№	Код ЗВО в ЄДЕБО	Повне найменування (коротка назва)	Тип закладу освіти	Кількість здобувачів вищої освіти спеціальності 193					
				магістри		бакалаври		Всього	в т.ч. денна
				денна	заочна	денна	заочна		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	2118	Відокремлений структурний підрозділ «Інститут інноваційної освіти КНУБА»	інститут		60		69	129	
2	127	Київський національний університет будівництва і архітектури (КНУБА)	університет	20	13	131	48	212	151
3	41	Київський національний університет імені Тараса Шевченка (КНУТШ)	університет	56		188		244	244
4	183	Національний авіаційний університет (НАУ)	університет	13		148	9	170	161
5	24	Національний транспортний університет (НТУ)	університет	18	11	108		137	126
6	7	Національний університет біоресурсів і природокористування України (НУБіП України)	університет	87	73	323	47	530	410
7	1262	Приватний вищий навчальний заклад Університет новітніх технологій (УНТ)	університет	1	4	4	1	10	5
8	44	Волинський національний університет імені Лесі України (ВНУ імені Лесі Українки)	університет	15	6	64		85	79
9	43	ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» (ДВНЗ ПДАБА)	академія	18	31	54	18	121	72
10	36	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» (НТУ «ДП»)	університет	16	10	104	11	141	120
11	229	Поліський національний університет (Поліський університет)	університет	4	11	73	24	112	77
12	207	ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (ДВНЗ «УЖНУ»)	університет	9	6	67	13	95	76
13	198	«Класичний приватний університет» («КПУ»)	університет		23	7	28	58	7
14	165	Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу (ІФНТУНГ)	університет	25	28	134	23	210	159
15	97	Національний університет «Львівська політехніка» (Львівська політехніка)	університет	42	16	206	34	298	248
16	59	Миколаївський національний аграрний університет (МНАУ)	університет	5	12	69		86	74
17	265	Чорноморський національний університет імені Петра Могили (ЧНУ ім. Петра Могили)	університет	32	2	41		75	73
18	172	Одеська державна академія будівництва та архітектури (ОДАБА)	академія	30	29	73	15	147	103
19	267	Одеський державний аграрний університет (ОДАУ)	університет	14	35	75	25	149	89
20	225	Національний університет «Полтавська політехніка імені Ю. Кондратюка» (Національний університет імені Юрія Кондратюка)	університет	15	12	70	11	108	85
21	9	Національний університет водного господарства та природокористування (НУВГП)	університет	20	7	158	27	212	178
22	151	Сумський національний аграрний університет (СНАУ)	університет	15	9	90	34	148	105
23	6459	Державний біотехнологічний університет (ДБТУ)	університет	19	69	88	26	202	107

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
24	34	Національний аерокосмічний університет ім. М.С. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (ХАІ)	університет	10		70		80	80
25	212	Харківський національний автомобільно-дорожній університет	університет	21	9	160	4	194	181
26	316	Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова (ХНУМГ ім. О.М. Бекетова)	університет	38	27	225	15	305	263
27	213	Херсонський державний аграрно-економічний університет (ХДАЕУ)	університет	33	21	76	25	155	109
28	61	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (ЧНУ)	університет	24		105		129	129
29	140	Національний університет «Чернігівська політехніка» (НУ «Чернігівська політехніка»)	університет	14		53	6	73	67
30	919	Криворізький національний університет (КНУ)	університет	4	5	20	5	34	24
31	202	ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (ДВНЗ ДОННТУ)	університет	3	2	56	2	63	59
32	362	Білоцерківський національний аграрний університет (БНАУ)	університет	25	75	129	42	271	154
33	162	Львівський національний аграрний університет (ЛНАУ)	університет	27	42	139	69	277	166
34	218	Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського (КРНУ)	університет	13	22	36	29	100	49
35	177	Заклад вищої освіти «Подільський державний університет» (ЗВО «ПДУ»)	університет	12	19	41	21	93	53
36	268	Уманський національний університет садівництва (УНУС)	університет	22	14	53		89	75

Джерело: розроблено авторами.

Рис. 1. Профіль діяльності ЗВО, які здійснюють підготовку фахівців за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» на другому (магістерському) рівні вищої освіти
Джерело: розроблено авторами.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», «факультет – це структурний підрозділ закладу вищої освіти (ЗВО), що об'єднує не менше як три кафедри та/або лабораторії, які в державних і комунальних ЗВО у сукупності забезпечують підготовку не менше 200 здобувачів вищої освіти денної форми навчання». Факультет, як форма структурної організації зараз у 24 ЗВО, які здійснюють випуск здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій». Серед них, лише в одного – назва факультет землевпорядкування (Національний університет біоресурсів та природокористування), і лише в чотирьох кількість здобувачів денної форми за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» понад 200 осіб (див. табл. 1).

Згідно із Законом України «Про вищу», структурним підрозділом університету, академії, інституту, що об'єднує відповідні кафедри, лабораторії, науково-дослідні центри та експериментальні лабораторії, які провадять освітню діяльність і проводять наукові дослідження може бути навчально-науковий інститут (ННІ). І такий спосіб структуризації притаманний 10 ЗВО, що провадять діяльність пов'язану із спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій», серед яких, зокрема ННІ геодезії НУ «Львівська політехніка», ННІ агроекології та землеустрою НУВГП, ННІ будівельної та цивільної інженерії ХНУМГ ім. О. М. Бекетова та ін.

За структурою ННІ переважно трохи більші за факультети. У їхньому складі в середньому – 6 кафедр, тоді як на факультетах – 5 (суттєво відхиляється від тенденції лише ННІ архітектури дизайну та геодезії НУ «Чернігівська Політехніка» із 2 кафедрами). У такому разі ННІ вирізняються більшою міждисциплінарністю, у середньому належать до чотирьох галузей знань, тоді як факультети лише до 2-3.

Кафедри, які є складовою факультетів і навчально-наукових інститутів та випускають фахівців за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій», можуть знаходитися з іншими, практично не пов'язаними предметною областю діяльності кафедрами в межах одного із структурних підрозділів (факультетів або ННІ) та готувати зовсім різних фахівців (табл. 2).

Таблиця 2

Структура факультетів/ННІ ЗВО, у розрізі спеціальностей де наявна спеціальність 193 для другого рівня вищої освіти у 2021 р.

Код ЗВО в ЄДЕБО*	Галузь знань та код спеціальності																																																						
	01		04	05		07				08		09		10				12			13			14		16			17		18			19				20					24		26	27		28	29						
	011	014	041	051	071	072	073	075	076	081	091	101	102	103	105	106	121	124	126	131	133	134	141	144	161	162	163	172	183	184	185	187	191	192	193	194	201	202	203	205	206	207	208	242	263	274	275	281	293						
1	2	3	4	5	5	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51					
2118				■			■																																																
127																																																							
41		■														■																																							
183																																																							
24																																																							
7																																																							
1262																																																							
44		■																																																					
43																																																							
36																																																							
229																																																							
207																																																							
198	■			■																																																			
165																																																							
97																																																							
59																																																							
265																																																							
172																																																							
267																																																							
225																																																							
9																																																							
151																																																							

Закінчення табл. 2

1	2	3	4	5	5	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51															
6459												■																																																					
34												■																																																					
212												■																																																					
316												■														■																																							
213												■																																																					
61		■										■	■	■																																																			
140																																																																	
919																																																																	
202													■																																																				
362																																																																	
162																																																																	
218													■																																																				
177													■																																																				
268													■																																																				
∑ по гал.		4	1	2	12					1	1	18					4				3			3			5			1	9				16					19					7		3	2		1	1														
∑ по спец.	1	3	1	2	2	1	5	1	3	1	1	9	1	4	1	3	1	1	2	1	1	1	2	1	2	2	1	1	5	2	1	1	3	10	-	3	6	1	1	5	4	1	1	2	5	3	1	1	1	1															

Примітка. Повне найменування ЗВО згідно з кодами наведено в таблиці 1.
Джерело: розроблено авторами.

Не завжди навіть у назвах кафедр, які здійснюють підготовку фахівців спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій», є слово «землеустрій» або «землевпорядкування». Більше того, одна кафедра може бути одночасно випусковою за кількома освітніми програмами. Навчальних закладів, які мають у своєму складі 3 і більше кафедр, пов'язаних із геодезією та землеустроєм, на всю країну декілька, і ті не завжди мають назву землевпорядного факультету. У такому разі постає закономірне питання «Чи буде корелюватися формальна назва структурної одиниці з рівнем якості випущених фахівців»?

Абзацом 6-м та абзацом 8-м ст. 66 Закону України «Про землеустрій» «підвищення кваліфікації сертифікованих інженерів землевпорядників здійснюється на базі факультетів землевпорядного профілю у вищих навчальних закладах відповідного рівня акредитації, які уклали договір...» з Держгеокадастром. Останній актуальний перелік таких закладів наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік вищих навчальних закладів, які уклали договір з Держгеокадастром про співробітництво щодо підвищення кваліфікації сертифікованих інженерів-землевпорядників та/або сертифікованих інженерів-геодезистів (станом на 11.03.2020 р)

№ з/п	Назва навчального закладу	Структурний підрозділ	Рівень акредитації
1	Національний університет біоресурсів і природокористування України	Факультет землевпорядкування	IV
2	Львівський національний аграрний університет	Землевпорядний факультет	IV
3	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»	Факультет будівництва	IV
4	ВСП «Інститут інноваційної освіти Київського національного університету будівництва і архітектури»	Навчальний відділ з підвищення кваліфікації	IV
5	Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва	Факультет інженерів землевпорядкування	IV
6	Національний університет «Львівська політехніка»	Інститут геодезії	IV
7	Національний авіаційний університет	Факультет екологічної безпеки, інженерії та технологій	IV
8	Національний університет водного господарства та природокористування	Навчально-науковий інститут агроекології та землеустрою	IV
9	Чернігівський національний технологічний університет	Навчально-науковий інститут архітектури дизайну та геодезії	IV
10	Білоцерківський національний аграрний університет	Агробіотехнологічний факультет	IV
11	Одеський державний аграрний університет	Інженерно-економічний факультет	IV
12	Університет новітніх технологій	кафедра геодезії, землеустрою та екології	IV

Джерело: [11].

Як видно з табл. 3, далеко не в усіх випадках виконується норма ст. 66 Закону України «Про землеустрій» щодо наявності землевпорядного факультету. У деяких випадках немає навіть звичних факультетів чи ННІ. Хоча положення ст. 33 Закону України «Про вищу освіту» зазначає, що основними структурними підрозділами ЗВО (крім коледжів, які не здійснюють підготовку бакалаврів) є факультети, кафедри, бібліотека. Пункт 7 цієї ж статті доповнює, що структурними підрозділами ЗВО можуть бути, зокрема:

- 1) навчально-науковий інститут (ННІ);
- 2) наукові, навчально-наукові, науково-дослідні, науково-виробничі та проєктні інститути і т. ін.;

3) підготовчі відділення (підрозділи), підрозділи перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, інститути післядипломної освіти та ін.;

4) інші підрозділи, діяльність яких не заборонена законом.

Висновки. Якщо використовувати формалістичний підхід, яким керується Держгеокадастр, і не зважати на зміну ситуації, то закладів вищої освіти, які згідно з чинною редакцією Закону України «Про землеустрій» зможуть здійснювати підвищення кваліфікації сертифікованих інженерів-землевпорядників на законних підставах, залишиться декілька. Таке зменшення жодним чином не підвищить якість освітньої послуги, яка надається, а лише призведе до незручностей у вигляді черг та стимулюватиме пошуки виходу із ситуації зацікавлених осіб сумнівними шляхами. Як відомо, якість послуг та продукції в умовах ринкової економіки зростає лише за наявності фактору конкуренції. Варто звернути увагу не на назву структурного підрозділу, а на його фактичну поточну діяльність у розрізі галузей знань та спеціальностей, які мають безпосереднє відношення до землеустрою. Не може існувати сам по собі землеустрій виключно в межах спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій», адже підготовка кадрів вищої кваліфікації для цієї сфери відповідно до «Таблиці відповідності Переліку наукових спеціальностей (Перелік 2011) та Переліку галузей і спеціальностей», за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (Перелік 2015) демонструє зв'язок із галузями знань 051 Економіка (08.00.06 економіка природокористування та охорона навколишнього середовища), 19 Архітектура та будівництво і 103 Науки про Землю (спеціальності 05.24.01 геодезія, фотограмметрія та картографія; 05.24.04 кадастр та моніторинг земель).

Таким чином, пропонується викласти другий абзац ст. 66 Закону України «Про землеустрій» в такій редакції «Підготовка інженерів землевпорядників здійснюється в закладах вищої освіти за наявності ліцензії та сертифікатів про акредитацію спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» за бакалаврським та магістерським рівнями вищої освіти».

В абзаці 6 ст. 66 Закону України «Про землеустрій» формулювання «на базі факультетів землевпорядного профілю» замінити на «базі структурних підрозділів закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти за спеціальністю 193 “Геодезія та землеустрій”».

Список використаних джерел

1. Про національну інфраструктуру геопросторових даних : Закон України від 13 квітня 2020 р. № 554-IX // Відомості Верховної Ради України. – 2020. – № 37. – Ст. 277.
2. Башлик Д. Реорганізація Держгеокадастру: фатальний поспіх [Електронний ресурс] / Д. Башлик // AgroPortal. – 2020. – Режим доступу: <https://agroportal.ua/ua/views/blogs/georganizatsiya-gosgeokadastra-rokovaya-speshka/#>.
3. Третяк А. М. Теоретичні основи землеустрою / А. М. Третяк. – К. : Інститут землеустрою УААН, 2002. – 152 с.
4. Мартин А. Підходи до удосконалення державного регулювання землеустрою та оцінки земель в Україні [Електронний ресурс] / А. Мартин // Земельна спілка України. – 2012. – Режим доступу: <https://zem.ua/materialy/avtorski-materialy/andrii-martyn/2754-p-dkhodi-do-udoskonallya-derzhavnogo-regulyvannya-zemleustroyu-ta-ots-nki-zemel-v-ukrajin>.
5. Про затвердження Порядку роботи Кваліфікаційної комісії, видачі та анулювання кваліфікаційного сертифіката інженера-землевпорядника та інженера-геодезиста : Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 28 листопада 2012 р. № 739 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 96. – Ст. 156.
6. Беспалько Р. І. Проблемні моменти підготовки та становлення фахівців за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» / Р. І. Беспалько, І. І. Казімір, Т. В. Гуцул // Технічні науки та технології. – 2021. – № 1(23). – С. 198–207.
7. Про питання сертифікації інженерів-землевпорядників та інженерів-геодезистів [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 27 жовтня 2021 р. № 317 // Інформаційно-аналітична платформа Ліга: Закон. – 2021. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/RE37204>.

8. Третяк А. Стан та проблеми підготовки, підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів у сфері землеустрою / А. Третяк, В. Третяк, Л. Пендзей // *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. – 2016. – № 1. – С. 128-135.

9. Русіна Н. Г. Модель підготовки фахівців галузі геодезії та землеустрою в умовах інформатизації, глобалізації та євроінтеграції / Н. Г. Русіна, В. О. Люльчик // *Інформаційні технології і засоби навчання*. – 2020. – Т. 80, № 6. – С.176-187.

10. Русіна Н. Г. Особливості підготовки майбутніх фахівців геодезії та землеустрою в закладах вищої освіти України / Н. Г. Русіна // *Науковий часопис НПУ ім. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки : реалії та перспективи*. – 2019. – № 67. – С. 242-246.

11. Перелік вищих навчальних закладів, які уклали договір з Держгеокадастром про співробітництво щодо підвищення кваліфікації сертифікованих інженерів-землевпорядників та/або сертифікованих інженерів-геодезистів [Електронний ресурс] // Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру. – 2020. – Режим доступу: <https://land.gov.ua/perelik-vyshchikh-navchalnykh-zakladiv-iaki-uklaly-dohovir-z-derzhheokadastrum-pro-spivrobitnytstvo-shchodo-pidvyshchennia-kvalifikatsii-sertyfikovanykh-inzheneriv-zemlevporiadnykiv-taabo-sertyfikov/>.

References

1. Pro natsionalnuinfrastrukturuheoprostorovykh danykh [On the national infrastructure of geospatial data], Law of Ukraine № 554-IX (2020, April 13). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine* (p. 227).

2. Bashlyk, D. (2020). Reorhanizatsiia Derzhheokadastru: fatalnyipospikh [Reorganization of the State Geocadastre: fatal haste]. *AgroPortal*. <https://agroportal.ua/ua/views/blogs/reorganizatsiya-gosgeokadastra-rokovaya-speshka/#>.

3. Tretyak, A. M. (2002). *Teoretychni osnovy zemleustroi* [Theoretical foundations of land management]. Institute of Land Management of UAAS.

4. Martyn, A. (2012). Pidkhody do udoskonalenniaderzhavnohorehuliuvanniazemleustroi ta otsinkyzemel v Ukraini [Approaches to improving the state regulation of land management and land assessment in Ukraine]. *Zemelna spilka Ukrainy – Land Union of Ukraine*. <https://zem.ua/materialy/avtorski-materialy/andrii-martyn/2754-p-dkhodi-do-udoskonalennya-derzhavnogo-regulyuvannya-zemleustroyu-ta-ots-nki-zemel-v-ukrajin>.

5. Pro zatverdzhennia Poriadku roboty Kvalifikatsiinoi komisii, vydachi ta anulivannia kvalifikatsiinoho sertyfikata inzhenera-zemlevporiadnyka ta inzhenera-heodezysta [On approval of the Procedure for the work of the Qualification Commission, issuance and revocation of the qualification certificate of the land surveyor and surveying engineer], Order of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine № 739 (of November 28, 2012). *Ofitsiinyi vivisnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, (96), 156.

6. Bepalko, R., Kazimir, I., & Hutsul, T., (2021). Problemnimomentypidhotovky ta stanovlennia-fakhivtsivzaspetsialnistiu 193 “Heodeziia ta zemleustrii” [Problem moments of training and formation of specialists in specialty 193 “Geodesy and Land Management”]. *Tekhnichninauky ta tekhnolohii – Technical sciences and technologies*, (1(23)), 198–207.

7. Pro pytannia sertyfikatsii inzheneriv-zemlevporiadnykiv ta inzheneriv-heodezystiv [On the issue of certification of land surveying engineers and surveying engineers], Order of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine № 317 (of October 27, 2021). *Informatsiino-analitychnaplatforma Liha: Zakon*. <https://ips.ligazakon.net/document/RE37204>.

8. Tretiak, A., Tretiak, V., & Pendzey, L. (2017). Stan ta problemypidhotovky, pidvyshchenniakvalifikatsii i perepidhotovkykadriv u sferizemleustroi [State and problems training, advanced training and retraining in the field of land planning]. *Zemleustrii, kadastr i monitorynhzemel – Land management, cadastre and land monitoring*, (1), 128–135.

9. Rusina, N., & Liulchik, V. (2020). Model pidhotovkyfakhivtsivhaluziheodezii ta zemleustroi v umovakhinformatzatsii, hlobalizatsii ta yevrointehratsii [Model for professionals’ training in the field of geodesy and land management in conditions of informatization, globalization and European integration]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia – Information technologies and teaching aids*, 80(6), 176–187. <https://doi.org/10.33407/itlt.v80i6.2981>.

10. Rusina, N. (2019). Osoblyvosti pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv heodezii ta zemleustroi u zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy [Features of training of future specialists in geodesy and land management in higher education institutions of Ukraine]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriya 5: Pedagogichna nauka: realii ta perspektyvy – Scientific journal of M. P. Dragomanov National Pedagogical University. Series 5 Pedagogical Sciences: Realities and Perspectives*, (67), 242–246.

11. Perelik vyshchykh navchalnykh zakladiv, yaki uklaly dohovir z Derzhheokadastrom pro spivrobitnytstvo shchodo pidvyshchennia kvalifikatsii sertyfikovanykh inzheneriv-zemlevporiadnykiv ta/abo sertyfikovanykh inzheneriv-heodezystiv [List of higher education institutions that have concluded an agreement with the State Geocadastre on cooperation in professional development of certified land surveying engineers and / or certified surveying engineers] (2020). <https://land.gov.ua/perelik-vyshchykh-navchalnykh-zakladiv-iaki-uklaly-dohovir-z-derzhheokadastrom-pro-spivrobitnytstvo-shchodo-pidvyshchennia-kvalifikatsii-sertyfikovanykh-inzheneriv-zemlevporiadnykiv-taabo-sertyfikov>.

Отримано 28.11.2021

UDC 378:332

Ruslan Bepalko¹, Ivan Kazimir², Taras Hutsul³

¹Doctor Technical Sciences, Associate Professor, Chief of the Department of Land Management and Cadaster Educational and Scientific Institute of Biology, Chemistry and Bioresources Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Chernivtsi, Ukraine)

E-mail: r.bepalko@chnu.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1225-852X>

ResearcherID: [E-2956-2016](https://orcid.org/0000-0003-1225-852X)

²PhD in Biological Science, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Land Management and Cadaster Educational and Scientific Institute of Biology, Chemistry and Bioresources Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Chernivtsi, Ukraine)

E-mail: i.kazimir@chnu.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8362-4676>

ResearcherID: [E-2972-2016](https://orcid.org/0000-0001-8362-4676)

³PhD in Technical Science, Assistant of the Department of Land Management and Cadaster Educational and Scientific Institute of Biology, Chemistry and Bioresources Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Chernivtsi, Ukraine)

E-mail: t.gutsul@chnu.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7192-3289>

ResearcherID: [R-8012-2017](https://orcid.org/0000-0002-7192-3289)

THE NEED FOR UPDATING REQUIREMENTS FOR PROFESSIONAL TRAINING AND PERSONNEL SUPPORT IN LAND MANAGEMENT

Timely and proper professional development is a guarantee of quality performance of a wide range of production tasks and an incentive for further professional growth of specialists. The issue of professional development is relevant for almost 6 thousand land surveying engineers and about 1.6 thousand surveying engineers who are already engaged in professional activities, as well as a large number of people interested in passing the qualifying exam or training.

Land management is a complex process that inevitably affects many areas. Currently, the educational component has undergone significant changes. Without amendments to the legislation and expansion of the network of educational institutions capable of providing retraining and advanced training services, there will be a few for the whole of Ukraine that will fully comply with the current legislation in accordance with the current legislation. This situation will in no way improve the quality of educational services provided, but will only lead to inconveniences in the form of queues and stimulate the search for ways out of the situation of stakeholders in questionable ways.

The authors' work with their ideas on the requirements for the process of retraining and advanced training is considered. Justification of changes to the content of Article 66 of the Law "On Land Management" and related to training and retraining of regulations.

The structure of all 36 institutions of higher education that provide training for the second master's level of higher education in the specialty 193 "Geodesy and Land Management" is analyzed. The specialization in the field of land management characteristic of educational institutions is revealed. A clear specialization has been established in several fields of knowledge. The need to abandon the formalized concept of "land management faculty" is substantiated.

The inaccuracies in Art.66 of the Law "On Land Management" are explained. Changes and clarifications to the content of this article are proposed.

Keywords: geodesy; land management; Qualification Commission; education; educational process; certified surveying engineer; certified land surveying engineer.

Fig.: 1. Table: 2. References: 11.